

Поряд з чисто економічними характеристиками нерідко розглядають соціальні параметри розвитку. Більш того, соціальні характеристики давно вже стали повноправними показниками, що оцінюють ступінь розвитку будь-якого регіону.

«Розвиток регіону - багатовимірний і багатоаспектний процес, який зазвичай розглядається з точки зору сукупності різних соціальних і економічних цілей. Навіть якщо мова йде тільки про економічний розвиток, воно зазвичай розглядається спільно з розвитком соціальним» [1, 3].

Таким чином, розвиток завжди має спрямованість, що визначається метою або системою цілей. Якщо ця спрямованість позитивна, то говорять про прогрес, якщо негативна, то про регрес, або про деградацію. Іншими словами, природа розвитку регіонів завжди передбачає певну мету або кілька цілей.

Варто зазначити, що в Україні склалася значні відмінності в рівні розвитку регіонів, які з роками посилюються, що негативно впливає на розвиток держави в цілому. Тому, пріоритетним завданням сьогодення є впровадження превентивних заходів Урядом для забезпечення збалансованості соціально-економічного розвитку регіонів.

Література

1. Добрик Л. О. Передумови і чинники впливу на соціально-економічний розвиток регіону. Л. О. Добрик. Вісник Черкаського університету. Серія : Економічні науки. 2018. Вип. 2. С. 3-11
2. Рудаченко О.О. Особливості соціально-економічного розвитку країни в сучасних умовах. Рудаченко О.О. Вісник Хмельницького національного університету. Серія : Економічні науки. Хмельницький : [Б. в.], 2019. № 2. Т. 1 (268). С. 224-228
3. Територіальний розвиток і регіональна політика в Україні: Виклики та пріоритети України. ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України»; наук. редактор В. С. Кравців. Львів, 2018. 157 с. 2.

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ РЕГІОНУ

К.А. Кривоніс, студентка 3 курсу Науково-навчального Інституту Менеджменту і економіки

Л.О. Радіонова, канд. філос. наук, доцент, доцент кафедри філософії і політології

Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова, Україна

Конкуренція, суперництво – природний прояв активності людини, універсальний принцип практично в будь-якій сфері людської діяльності. «Уже сам громадський контакт, – писав К. Маркс, викликає змагання і своєрідне

збудження життєвої енергії, що збільшує індивідуальну продуктивність окремих осіб» [1]. Проблема в тому, що теорію і практику конкуренції, конкурентних відносин монополізувала економічна наука і в сучасному розумінні вона представляється тільки як необхідний атрибут ринкового механізму, ринкових відносин. Таке вузьке розуміння конкуренції вже не працює, коли ми намагаємося оцінити конкурентоспроможність міста, регіону, країни. Конкуренцію треба розуміти ширше, її повинна освоювати соціологія, досліджуючи соціальне життя, соціальні, позаекономічні фактори. Тільки за допомогою соціологічної науки можна оцінити конкурентоспроможність територіальної спільності, тут багато факторів соціального характеру.

Якщо конкуренція знаходить своє вираження в механізмах ринкових відносин, може відносно легко вимірюватися, то конкурентоспроможність це значною мірою потенційні можливості і людини, і виробничого колективу, і корпорації, і територіальної спільності. Тут повинні оцінюватися багато складових: менталітет населення, стан освіти, охорони здоров'я, соціальних інститутів і т. п. Стосунки конкуренції, суперництва найяскравіше виражаються в активності людини, соціальної спільності взагалі та інноваційної активності зокрема. Хоча треба розуміти, що від інноваційної активності до реальної інноваційної діяльності дистанція немаленька. В епоху цифрової революції, що набуває буквально вибуховий характер, потужних глобалізаційних процесів відносини суперництва, конкуренції пронизують всю тканину суспільних відносин, виявляються у всіх сферах людської діяльності і індикатор інноваційної активності може служити досить точним показником для їх вимірювання. Тому важливим завданням є дослідження факторів, що формують інноваційну активність населення для коригування регіональних інноваційних систем, які складаються практично у всіх регіонах країни, вироблення відповідних індикаторів. Поки такі вимірювання проводяться на базі статистичної інформації.

Однак для вимірювання такої тонкої матерії як інноваційна активність населення, необхідні кваліметричні оцінки, які можна отримати тільки в результаті спеціальних соціологічних досліджень. Поки багато нюансів інноваційності, соціальних настроїв і очікувань населення не уловлюються, не враховуються в діях органів влади, особливо в соціальній сфері, а, в кінцевому рахунку, ведуть до зниження конкурентоспроможності, динаміки соціально – економічного розвитку. Здатність до реалізації постійних інновацій, а це найголовніше в довгостроковій стратегії формування конкурентоспроможності, конкурентних переваг неможлива без високої інноваційної активності працівників, виробничих колективів. Головний напрямок інноваційного розвитку – перехід від конкурентних переваг низького порядку (природні ресурси, дешева робоча сила) до конкурентних переваг високого порядку (унікальні технології, нематеріальні активи, авторські права, патенти, ноу-хау, специфічні і унікальні знання, видатні навички та здібності менеджерів і персоналу компанії, відповідне технічне та інформаційне оснащення) [2].

Позиція України в більшості міжнародних інноваційних рейтингів невисока. У рейтингу конкурентоспроможності країн, як і в інших рейтингах, Україна то піднімалася, то опускалася. Станом на цей рік Україна посідає 55 місце, в 2014-му було 49-е, це поки найкращий показник. Рейтинг складає Міжнародний інститут управління розвитком на підставі більше 300 критеріїв. Враховуються чотири основні аспекти економічного життя країни: стан ділового середовища, економік й інфраструктури, а також ефективність уряду [3].

При розробці будь-якої програми інноваційного розвитку важливо уникати такої методологічної помилки як недооцінка позаекономічних чинників, зокрема, соціального капіталу, інтелектуальних ресурсів. При появі в даний час тенденції зниження поповнення трудового потенціалу країни, розвиватися можна в основному тільки за рахунок підвищення якості трудових ресурсів. Інвестиції в людину, його кваліфікацію, регулярне підвищення професійного рівня все більшою мірою стають основним джерелом економічного та соціального розвитку. Цю стратегічну особливість сучасного розвитку важливо враховувати ще й тому, що в більшості розроблених в Україні методиках оцінки інноваційного розвитку, на частку людського фактора в вимірюваних інноваційних процесах належить не більше 15 відсотків. Наприклад, в американських методиках цей показник встановлюється на рівні 30 відсотків і ще на показники добробуту населення припадає 10 відсотків, які теж можна віднести до розвиненості людського фактора.

При цьому необхідно зважати на те, що якщо новітні технології можна імпортувати, то кваліфіковані людські ресурси в значних масштабах НЕ залучиш з-за кордону, їх треба формувати з наявного населення, трудових ресурсів. Останнім часом простежується тенденція наростання розриву між рівнем професійної кваліфікації зайнятого в економіці населення і потребами інноваційного розвитку. В інноваційній діяльності головне – людські ресурси, кадри, які є творцями нових ідей і розробок, саме вони організовують їх впровадження і ефективне використання.

У сучасному світі все більш гострою стає змагання за високоякісні людські ресурси. Це змагання за уми, інтелект йде не тільки між країнами, але і всередині практично будь-якої країни між столичними центрами і периферією. В цьому плані певне значення мають і показники соціальної мобільності, міграційних потоків населення, які в даному разі здійснюють трансфер нових ідей, технологій.

Важливо мати уявлення про якісну сторону механічного руху населення в плані його хоча б рівня освіти, професійної підготовки. Є небезпека, що столичні центри в силу цілого ряду своїх конкурентних переваг, стягують високоінтелектуальні ресурси країни і не завжди дбайливо розпоряджаються цим найціннішим в сучасному світі капіталом. Ці найбільш значущі інноваційні чинники формуються протягом достатнього тривалого часу. На підготовку одного фахівця в університеті потрібно 4-6 років професійної підготовки і до 10 років для підготовки дослідника. При цьому треба зважати на те, що з

об'єктивних причин в українській вищій школі відбулося зниження якості загальнонаукової і професійної підготовки, істотне зрушення в бік заочних і дистанційних форм навчання.

Всі ці тенденції, що намітилися практично не враховуються при формуванні індексу людського капіталу, немає понижуючих коефіцієнтів, які давали б більш об'єктивну картину формування інтелектуального капіталу з метою інноваційного розвитку. Інтерес до інновацій, інноваційного розвитку в самій більшою мірою залежить в першу чергу від професійної освіти людини. Однозначно можна зробити висновок, що чим вища освіта людини, тим більше у нього інтерес до інноваційного розвитку.

Форма участі людини в активній інноваційній діяльності знаходиться в досить сильній залежності від його електронно-інформаційного оснащення в побуті, особистому житті, джерел отримання нової інформації. Чим вище електронно-інформаційна оснащеність, культура побуту тим вище рівень домагань, потреб людини до культури трудової діяльності, інтересу до різного роду інновацій, його конкурентоспроможність.

Література

1. К. Маркс и Ф. Энгельс. Капитал // Соч. т. 23, С. 337.
2. Радионова Л. А. Бустеризм как стратегический менеджмент города для привлечения инвестиций и туристов / Л. О. Радіонова, О. М. Радіонова // «Професійний менеджмент у сучасних умовах розвитку ринку» : Матеріали доповідей VIII науково-практичної конференції з міжнародною участю (1 листопада 2019 р.). Х. : Монограф. 2019. С.135-13
3. Украина в рейтингах: как менялись позиции страны за шесть лет URL: <https://ru.slovoidilo.ua/2020/06/25/infografika/politika/ukraina-rejtingax-kak-menyalis-pozicii-strany-shest-let#:~:text=%D0%9D%D0%B0%D1%87%D0%B8%D0%BD%D0%B0%D1%8F%20%D1%81%202016%20%D0%B3%D0%BE%D0%B4%D0%B0%2C%20%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D0%B8%D0%BD%D0%B0,123%20%D0%BC%D0%B5%D1%81%D1%82%D0%BE%20%D0%B8%D0%B7%20153-%D1%85> (дата звернення: 06. 11. 2020).

ЕКОЛОГІЯ МІСЬКОГО СЕРЕДОВИЩА

Ю.П. Курлейко, студентка 3 курсу будівельного факультету

Л.О. Радіонова, доц., канд. филос. наук, доцент кафедри філософії і політології

*Харківський національний університет міського господарства
імені О.М. Бекетова, Харків, Україна*

Життя нерозривно пов'язане з природним середовищем. На ранніх етапах свого становлення людина, користуючись продуктами природи, не завдавала